

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Николай Атанасов Марин, преподавател в Югозападния
университет „Неофит Рилски”- Благоевград**

**Със Заповед № 221/ 04.02.2014 г. на Ректора на Югозападния
университет „Неофит Рилски” съм определен за член на научно жури
за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на Анна
Димитрова Христова, докторант на самостоятелна подготовка в
научна област 3.6 Право, докторска програма „Международно право и
международното правото” с дисертационен труд на тема:**

**Политиката на Европейския съюз в областта на околната среда
/международноправни аспекти/**

I.Биографични данни и справка за научната и образователна дейност на кандидата

Анна Димитрова Христова е родена на 04.10.1979 г. в град Благоевград. Средното си образование завършила в Езикова гимназия „акад. Людмил Стоянов”, гр. Благоевград, с разширено изучаване на френски език. През 2003 г. завършила специалност „Право” в Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски”. След проведен конкурс през 2005 г. е избрана за редовен асистент по „Международно право и международни отношения” в Правно-историческия факултет, а от 2006 г. е избрана от Факултетния съвет на Правно-историческия факултет за главен асистент. Анна Христова води семинарни занятия по различни учебни дисциплини като Международно публично право, Право на Европейския съюз и Международно частно право със студенти от специалност „Право”, „Международни отношения”, „Европеистика” и „Публична администрация”. С оглед широките си научни интереси и солидната преподавателска работа през 2008 г. е

зачислена като докторант по „Международно право и международни отношения” на самостоятелна подготовка. Отличната чуждоезикова подготовка и владеенето на френски и английски език позволяват на Анна Христова да вземе участие като лектор по Международно частно право на английски език в Европейския летен университет, реализиран по проект за Трансгранично сътрудничество Гърция-България - INTERREG-III, реализиран от преподатели от Правно-историческия факултет и от Юридическия факултет на Тракийския университет „Демокрит” гр. Комотини, Гърция. Гл. ас. Анна Димитрова Христова е член на Академическия съвет и на Общото събрание на Югозападния университет „Неофит Рилски” – Благоевград.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представения дисертационен труд

Разработеният дисертационен труд от Анна Димитрова Христова на тема: Политиката на Европейския съюз в областта на околната среда /международноправни аспекти/ е в обем от 243 страници, като в изследването се съдържат увод, три глави, заключение и използвана литература. Приложената библиографска справка от докторанта съдържа голям брой български и чуждестранни литературни източници. Следва да се има предвид, че при написването на дисертацията са обобщени специализирани научни материали на български, английски, френски и руски език, което се дължи на горепосочената солидна чуждоезикова подготовка. Докторантът Христова, още в началото на разработването на дисертационния си труд, предложи за обсъждане в Катедрата по Международно право и международни отношения една нестрандартна като подход научна работа. Разглеждането на политиката по околната среда на Европейския съюз, (която е една постоянно развиваща се област от

европейската интеграция) в контекстта на международното публично право прави чест на Анна Христова, тъй като по-този начин много ясно се представя влиянието на международното публично право при осъществяването на политиката на Европейския съюз по опазване на околната среда. В уводната част на с. 12 от дисертацията се посочва, че „Непосредствената **научно-изследователска задача** на дисертационния труд се състои в анализиране на развитието на общата политика по опазване на околната среда на Европейския съюз и формулиране на изводи, определящи по-широкия обхват на изследвания въпрос като водещ международен проблем, който изисква общи действия и подход за своето решение и по-нататъшно устойчиво регулиране. В изложението е направен анализ на политиката на Европейския съюз по опазване на околната среда, като е акцентирано върху три от основните компонента на околната среда - въздух, вода и климат”.

В логическа последователност, в **глава първа** от дисертацията се отделя внимание на правната същност на политиката по опазване на околната среда от гледна точка на първичното законодателство на Европейския съюз и на основните документи каквито са Програмите за действие за околната среда на ЕС. Прави впечатление, че Анна Христова анализира цялостното първично право, свързано с политиката по опазване на околната среда още от Учредителния договор за Европейска икономическа общност от 1957 г. до Договора от Лисабон, който влиза в сила на 1.12.2009 г. При анализиране на промяната на първичното право на ЕС в резултат на извършваните ревизии, се отбележват и нововъведенията в областта на околната среда в ЕС, произтичащи от дейността, която се развива в рамките на ООН. Така например на с. 69 от дисертационния труд се прави констатацията, че идеята за устойчиво развитие (*sustainable development*), е въведена в първичното право чрез Договора от Амстердам.

Извеждането на международноправните аспекти в политиката по опазване на околната среда се открява посредством анализирането на най-важните международни форуми, срещи и конференции, организирани от ООН. Авторът на дисертационния труд обръща внимание на проведените осем международни конференции под егидата на ООН, това са: конференциите от Стокхолм от 1972 г., Рио-де-Жанейро от 1992 г., Йоханесбург от 2002 г., Найроби от 2006 г., Копенхаген от 2009 г., Рио+20 през 2012 г., Доха, Катар и Варшава, Полша от 2013 г. По отношение на всеки един от представените форуми е направена оценка за неговия принос върху опазването на околната среда на международноправно равнище. Впечатление правят и шестте етапа, които докторантката извежда в развитието на екологичната политика на ЕО/ЕС, както и обстойният анализ на програмите за действие за околната среда през разглежданите различни периоди от развитието на европейската интеграция в тази област.

Втора глава е продължение на аналитичната част на правната уредба на политиката по опазване на околната среда на ЕС. В нея се изследват по-важните актове на институциите на Европейския съюз по отношение на опазването на:

- Качеството на въздуха;
- Защита и управление на водите в ЕС;
- Законодателството на ЕС по изменение на климата.

Тези три компонента на околната среда са разгледени и анализирани в тяхната цялост и е поставен акцент върху най-новите тенденции и перспективи в развитието на вторичното законодателство на Европейския съюз.

В глава втора докторантът извежда редица сполучливи изводи, като особено впечатление прави опазването на качеството на въздуха, в контекста на европейската схема за търговия с емисии. Във въвеждащата част, авторът, заключава: „Целта и замисълът на правната рамката за провеждане на политика по опазване качеството на въздуха в ЕС, определени в Тематичната стратегия за замърсяването на въздуха, е да се постигне значителен напредък по отношение на дългосрочните цели на Съюза за опазване, защита и подобряване на околната среда и защита на здравето на хората (член 191, (1) от ДФЕС). Тази цел, определена за първи път, преди десет години, в Шестата програма за действие за околната среда, е потвърдена в Седмата програма за околната среда, която очертава развитието на политиката на ЕС до 2020 г., и е отразена в Новата „Програма за чист въздух за Европа“, приета от Европейската комисия“. Очевидно е, че Европейският съюз се стреми да подобрява непрекъснато вторичното законодателство в областта на околната среда като се формулира изключително съвременна правна уредба, отговаряща адекватно на интересите на държавите членки и техните граждани.

Изследването на международноправните аспекти на политиката по опазване на околната среда е изразено в **глава трета** от дисертационния труд, която е озаглавена Сравнителноправен анализ на ООН и другите международни организации в опазването на околната среда. Централно място при анализирането на дейността на международните организации по отношение на опазването на околната среда и нейните различни аспекти е отредено на Организацията на обединените нации и нейните специализирани международни организации по примера на Международната морска организация, Световната метеорологична организация, Организацията за прехрана и земеделия към ООН (ФАО), Световната здравна организация, Международната организация за

гражданска авиация (ИКАО) и в по-широк контекст на Организацията на обединените нации за образование, наука и култура.

Традиционното междудържавно сътрудничество претърпява своята трансформация посредством задълбочаващия се регионален подход в сферата на опазване на околната среда особено през втората половина на XX век. като типични примери за навилизане на регионалния подход в политиката по опазване на околната среда са посочени някои от най-съществените международни организации като Съвета на Европа, Общността на независимите държави (ОНД), Организацията на Северноамериканското споразумение за свободна търговия (НАФТА), и Асоциацията на страните от Югоизточна Азия (АСЕАН).

Следва да се изтъкне и проявената научна смелост от автора за представяне на варианти и модели на по-нататъшното международно управление на процесите по опазване на околната среда. С необходимите аргументи и много умело гл. ас. Анна Христова се мотивира относно необходимостта от подобряване на ефективността при взимане на решения на международно равнище, чрез създаването на специализирана международна организация.

III. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на докторантката да продължи в по-нататъшната си работа да изследва процесите, развиващи се в политиката по опазване на околната среда на международните организации. Също така препоръчвам на автора да постави акцент в бъдещи свои проучвания върху подобряване на приложението на вторичното законодателство на ЕС по опазване на околната среда в Република България, тъй като това една от най- проблемните сфери, особено с оглед предстоящото дело, което

Европейската комисия ще заведе срещу България пред Съда на Европейския съюз заради неспазване на Директива 99/31 от 1999 г.

IV. Заключение

Дисертационният труд, разработен от гл.ас. Анна Димитрова Христова съдържа редица приносни моменти. Умението за провеждане на изследване с интердисциплинарен характер безспорно доказва, че кандидатът притежава необходимите задълбочени научно-практически знания. Считам, че дисертационният труд отговаря на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Вътрешните правила на ЮЗУ „Неофит Рилски”, поради което изразявам положителното си становище пред научното жури за присъждане на Анна Димитрова Христова на образователната и научна степен „доктор” по Международно право и международни отношения.

22.04.2014 г.

гр. Благоевград

Член на научното жури:

/доц. д-р Николай Марин /